

Uchwała z dnia 26 kwietnia 1994 r.

II PZP 3/94

Przewodniczący SSN: Krzysztof Kolasiński (sprawozdawca), Sędziowie SN: Stefania Szymańska, Maria Tyszel,

Sąd Najwyższy, z udziałem prokuratora Stefana Trautsołta, w sprawie z powództwa Mieczysława Ł. przeciwko Hucie "O." w O. Ś., o jednorazowe odszkodowanie z tytułu choroby zawodowej, po rozpoznaniu na posiedzeniu jawnym, zagadnienia prawnego przekazanego przez Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Kielcach, postanowieniem z dnia 4 lutego 1994 r., [...] do rozstrzygnięcia w trybie art. 391 k.p.c.,

"Czy art. 23¹ § 4 kodeksu pracy mówiący o solidarnej odpowiedzialności zakładów pracy utworzonych w wyniku podziału ma zastosowanie w przypadku gdy choroba zawodowa pracownika wystąpiła w czasie przed podziałem zakładu, zaś orzeczenie o uszczerbku na zdrowiu spowodowanym tą chorobą miało miejsce już po podziale zakładu?"

p o d j ą ł następującą uchwałę:

Jeżeli choroba zawodowa wystąpiła u pracownika w czasie przed podziałem zakładu pracy a orzeczenie o uszczerbku na zdrowiu spowodowanym tą chorobą zostało wydane po podziale zakładu, to za zobowiązania wynikające ze stosunku pracy powstałe przed zmianami organizacyjnymi odpowiadają na zasadzie art. 23¹ § 4 k.p. solidarnie zakłady pracy utworzone w wyniku podziału zakładu.

U z a s a d n i e

Rozważane zagadnienie prawne zostało przedstawione do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu przez Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach w związku z następującym stanem faktycznym. Powód Mieczysław Ł. zatrudniony był w Hucie "O." na odlewni żeliwa od 1964 r. do 1990 r. Od grudnia 1990 r. przeszedł na rentę inwalidzka z ogólnego stanu zdrowia. W sierpniu 1993 r. Państwowy Inspektor Sanitarny stwierdził u niego chorobę zawodową - pylicę, a Komisja Lekarska do Spraw Inwalidztwa i Zatrudnienia ustaliła w październiku 1993

r. uszczerbek na zdrowiu w 35% spowodowany tą chorobą.

Z Huty "O." zostało wyodrębnionych w styczniu 1993 r. pięć zakładów pracy, a mianowicie Przedsiębiorstwo Produkcyjno-Wdrożeniowe w O., Przedsiębiorstwo-Budowy Maszyn, Zakład Walcowni SA w O. i Zakład Odlewni SA w O.

Powód żądał w powództwie z dnia 22 listopada 1993 r. ustalenia podmiotu zobowiązanego do zapłaty odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu spowodowanego chorobą zawodową i zasądzenia z tego tytułu odszkodowania. Huta "O." w odpowiedzi na pozew zajęła stanowisko, że za uszczerbek na zdrowiu spowodowany chorobą zawodową odpowiadają solidarnie na zasadzie art 23¹ § 4 k.p. wszystkie zakłady pracy powstałe w wyniku podziału huty i wniosła o przypozwanie zakładów pracy powstałych w wyniku podziału Huty.

Sąd Rejonowy-Sąd Pracy w Ostrowcu Świętokrzyskim wyrokiem z dnia 1 grudnia 1993 r. zasądził od pozwanej Huty "O." na rzecz powoda żadaną kwotę jednorazowego odszkodowania z tytułu uszczerbku na zdrowiu, spowodowanego chorobą zawodową. W uzasadnieniu wyroku Sąd Rejonowy stwierdził, że w sprawie nie ma zastosowania art. 23¹ § 4 k. p. przewidujący odpowiedzialność solidarną zakładów pracy powstałych w wyniku podziału zakładu, skoro powód nie został przejęty jako pracownik któregoś z powstałych w wyniku podziału zakładów.

W rewizji od tego wyroku pozwany zarzucił, iż Sąd Rejonowy nie uwzględnił wniosku pozwanego o przypozwanie zakładów pracy powstałych w wyniku podziału Huty. Rewizja wnosi o zmianę zaskarżonego wyroku i zasądzenie solidarnie od wszystkich powstałych w wyniku podziału Huty zakładów pracy kwoty jednorazowego odszkodowania.

Sąd Wojewódzki-Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Kielcach rozpoznając rewizję powziął wątpliwość, czy jeżeli choroba zawodowa powstała przed podziałem zakładu pracy, a stwierdzona została po jego podziale, to ma zastosowanie odpowiedzialność solidarna zakładów pracy powstałych w wyniku podziału na zasadzie art. 23¹ § 4 k.p. W uzasadnieniu zagadnienia prawnego Sąd Wojewódzki wyraził wątpliwość co do trafności poglądu wyrażonego w uzasadnieniu zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego, iż art. 32 ust. 2 pkt 2 ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych (jednolity tekst: Dz. U. z 1983 r., Nr 30, poz. 144 ze zm.), który stanowi, że za zakład pracy od którego przysługuje odszkodowanie uważa się zakład zatrudniający, pracownika w czasie kiedy stwierdzono uszczerbek na zdrowiu, a jeżeli nie był on wtedy narażony na powstanie choroby zawodowej, to zakład pracy w którym ostatnio był pracownik na nią narażony, wyklucza odpowiedzialność zakładu, który powstał już po stwierdzeniu choroby zawodowej.

Sąd Najwyższy rozważył, co następuje:

Między korespondującymi ze sobą przepisami art. 32 ust. 2 pkt 2 cyt. ustawy z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych a art. 23¹ § 4 k. p. nie zachodzi kolizja. Pierwszy z tych przepisów dotyczy sytuacji, gdy pracownik zmienił zakład pracy, a drugi przypadku, w którym nastąpiły zmiany organizacyjne po stronie zakładu pracy.

Ustawa z dnia 12 czerwca 1975 r. o świadczeniach z tytułu wypadków przy pracy i chorób zawodowych nie reguluje w ogóle następstw przekształceń organizacyjnych po stronie zakładu pracy. Za przyjęciem szerokiej wykładni art. 32 ust. 2 pkt 2 tej ustawy, zmierzającej do objęcia hipotezą normy w nim zawartej poza przypadkami zmiany zatrudnienia także zmian organizacyjnych po stronie zakładu pracy nie przemawiają przekonujące argumenty. Norma ta reguluje wprost sytuację dwóch zakładów pracy - zakładu, w którym pracownik był zatrudniony w czasie kiedy stwierdzono u niego uszczerbek na zdrowiu i zakładu, w którym był on ostatnio narażony na powstanie tej choroby. Odpowiedzialność tego drugiego zakładu pracy ma miejsce wówczas, gdy pracownik nie był w tym pierwszym narażony na powstanie choroby zawodowej. Pośrednio norma ta zwalnia z odpowiedzialności wszystkie inne zakłady pracy, w których dany pracownik był zatrudniony i to bez względu na to, czy był w nich narażony na powstanie choroby zawodowej. Przepis ten nie wspomina o żadnych przekształceniach organizacyjnych po stronie zakładu pracy. Nie pozostaje przez to w kolizji z art. 23¹ k.p., który w całości dotyczy następstw różnych przekształceń organizacyjnych zakładu pracy - § 1 połączenia zakładów pracy, § 2 przejęcia zakładu w całości lub w części przez inny zakład, a § 3 podziału zakładu. Natomiast § 4 wskazuje podmiot odpowiedzialny za zobowiązania ze stosunku pracy powstałe przed wyżej określonymi zmianami organizacyjnymi.

Między art. 23¹ § 1, § 2 i § 3 a § 4 nie ma ścisłej korelacji. Art. 23¹ § 1, § 2 i § 3 wskazują kto staje się stroną stosunku pracy wobec pracownika po zmianach organizacyjnych, a § 4 kto odpowiada ze zobowiązania za stosunku pracy powstałe przed zmianami organizacyjnymi. Stroną stosunku pracy może stać się zakład pracy po zmianach organizacyjnych jedynie w stosunku do przejętego pracownika. Wymóg taki nie jest natomiast konieczny i rzeczywiście nie występuje w § 4 tego artykułu dla wskazania zakładu pracy, który odpowiada za zobowiązania ze stosunku pracy powstałe przed zmianami organizacyjnymi. Tak więc w przypadku podziału zakładu pracy odpowiadają solidarnie na zasadzie art. 23¹ § 4 k.p. za zobowiązania powstałe przed zmianami organizacyjnymi zakłady pracy utworzone w wyniku podziału zakładu także wobec byłych pracowników, a w tym rencistów i emerytów.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 391 k.p.c. podjął uchwałę
jak w sentencji.

=====